

Politični potencial dela

Danes lahko ponovno postavimo delo v središče kritičnega premišljanja o obstoječem družbenem redu in alternativah, ne da bi bili takoj obtoženi, da smo zastareli in nostalgичni. Kriza neoliberalizma kot ideologije, modela razvoja in prakse, tudi v Sloveniji sovпада s številnimi delavskimi in družbenimi boji, ki so na prizorišče ponovno pripeljali vprašanje dela in ambivalenten koncept dela, ki vsebuje protislovje in eventualno antagonizem med gospodstvom izkoriščanja in dionizično kreativnostjo. Pregnanten koncept dela, ki lahko bodisi kot teogonija betonira gospodstvo kapitala bodisi vzpostavlja simulaker svobode za profite kapitalistov bodisi omogoča vzpostavitev enakih in svobodnih družbenih odnosov, ponovno zaseda osrednje mesto v premišljanju obstoječega. Njegov prapor so iz blata potegnili najprej nova gibanja na svetovni periferiji, izbruh finančne krize in strukturne krize današnjega kapitalizma pa ga je zapičil po novih delavskih in družbenih bojiščih centrov globalnega kapitalizma.

V času hegemonije neoliberalizma so bila razmišljanja o delu odpravljena kot zastarela in proti času. Delo je bilo izgnano iz družbene in politične konstitucije in namesto antagonizma med živim delom in mrtvim delom, ki je gnal razvoj od oktobrske revolucije in velike gospodarske krize in politik New Deala, je postal motor razvoja samoreferencialen stroj določanja vrednosti na borzah in finančnih trgih ter samoreferencialna proceduralna republika. Tako v ekonomiji kot v politiki je postala ključna distribucija bogastva in oblasti. Posledica prekinitev odnosa z antagonističnim subjektom dela pa je bila vse bolj neenaka distribucija bogastva in moči, ki je pravzaprav pripeljala do današnje krize, ki je kriza presežne produkcije in premajhne porabe.

V času aktualne krize finančnega kapitalizma so se številni ponovno lotili koncepta dela in političnega potenciala, ki ga vsebuje. To počnemo tudi v pričujoči številki Časopisa za kritiko znanosti. Besedila, ki jih objavljamo, so plod diskusij in skupnega premišljanja, ki jih skušamo animirati v različnih domenah delavskega in družbenega boja danes. Tako nas je pri izhodiščnem konceptu za tematsko številko o delu in njegovem političnem potencialu vodila dinamika v študentskih in univerzitetnih gibanjih, ki so kot odgovor na politike privatizacije znanja

izbruhnila povsod po Evropi in po svetu. Velike mobilizacije študentov in zaposlenih na univerzah v Veliki Britaniji, Španiji, Italiji, v ZDA, na Hrvaškem itn. smo premišljali v okviru Prekernega inkubatorja, v katerem smo se začeli zbirati raziskovalci, visokošolske učiteljice in študenti, da bi analizirali prekernost kot paradigmatški pogoj dela danes in na tej osnovi načrtali skupno delovanje. V izhodiščen koncept smo investirali tudi izkušnje novih oblik samoorganiziranja prekernih in migrantskih delavcev in delavk, pri čemer nam je na razpolago izjemno plodna izkušnja Nevidnih delavcev sveta. Ker smo kot konceptualno izhodišče poziva k sodelovanju pri ustvarjanju pričujoče številke vzeli boje v tovarni znanja, prekernost in migracije, smo določili nekatere temeljne osi, okrog katerih se vrtijo besedila, ki jih sedaj predstavljamo. Takšna os konvergenč in divergenč je transformacija dela oziroma vprašanje, če moramo za razumevanje današnjega dela in njegovega političnega potenciala nadgraditi klasične kategorije politične ekonomije. In bralec bo lahko videl mnoštvo pristopov in stališč. Naslednja os je razmerje med delavskim in družbenim bojem, med bojem na terenu blagovne produkcije in produkcije subjektivitet. V tej številki smo zbrali številne premisleke, ki sinhrono in diahrono problematizirajo in osvetljujejo to razmerje. Zadnja os pa so morebitne alternative oziroma premisleki o tem, kako lahko na osnovi subjektivitete dela definiramo politični projekt emancipacije in osvoboditve. Nekatera besedila se dotikajo vseh treh osi konvergence in divergence, druga pa zgolj posamičnih. Številne reči zagotovo ostajajo nedorečene, kar pa ni slabost te številke, saj je ta vabilo k skupnemu premišljanju koncepta dela in njegovega transformacijskega potenciala s tesnim naslanjanjem na delavske in družbene boje.

Po tem, ko smo zastavili skupno delo na pričujoči številki, se je zgodilo marsikaj. Po vsem svetu in tudi v Sloveniji smo priča novim delavskim in družbenim bojem, finančna kriza, ki se sedaj manifestira kot kriza suverenega dolga, pa nakazuje konstelacijo, ki omogoča misliti radikalne spremembe. Ko smo pred leti v ČKZ začeli animirati diskusijo o političnem potencialu dela s prevodi Hardta in Negrija ter Hollowaya smo bili proti času. In danes ostajamo protičasovni, v smislu preloma lineranosti časa in zgodovinskih zakonitosti. Tako kot je protičasovno delo, ki ima potencial radikalnega preloma in zloma kapitalističnega odnosa.